

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik

SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi T. N.,
na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w sprawie I ACa (...),
z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 stycznia 2017 r.,

odrzuć skargę na przewlekłość postępowania.

UZASADNIENIE

Skarżący pozwany T. N. wniósł skargę na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w sprawie o sygn. akt I ACa (...) z powództwa Agencji Nieruchomości Rolnych w W. przy udziale interwenienta ubocznego po stronie pozwanej O. S.A. w K. o wydanie nieruchomości, dotyczącego wniosku pozwanego o wstrzymanie wykonania wyroków wydanych we wskazanej powyżej sprawie.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że w dniu 16 grudnia 2015 r. Sąd Apelacyjny wydał w sprawie I ACa (...) wyrok, którym zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w E. z dnia 9 maja 2013 r., sygn. akt I C (...) w części, zaś w pozostałym zakresie oddalił apelację. W dniu 4 kwietnia 2016 r. skarżący złożył wniosek o wstrzymanie wykonania wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 16 grudnia 2015 r. oraz wyroku Sądu Okręgowego w E. z dnia 9 maja 2013 r. w związku ze złożeniem przez skarżącego skargi kasacyjnej. Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2016 r. wstrzymał wykonanie wskazanych wyroków.

W związku z wstrzymaniem wykonania wyroków Agencja Nieruchomości Rolnych zwróciła się w dniu 4 maja 2016 r. do komornika o zawieszenie postępowania egzekucyjnego.

Postanowieniem z dnia 16 czerwca 2016 r. Sąd Apelacyjny uchylił swoje postanowienie z dnia 27 kwietnia 2016 r. na podstawie art. 359 § 1 k.p.c., w treści postanowienia nie odniósł się jednak ponownie merytorycznie do wniosku pozwanego o wstrzymanie wykonania wyroków. Z powyższego skarżący wywiódł, że jego wniosek nie został rozpoznany do dnia złożenia skargi.

W odpowiedzi na skargę strony pozwanej Prezes Sądu Apelacyjnego wniósł o jej odrzucenie, podnosząc że sprawa, której dotyczy skarga została prawomocnie zakończona wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 16 grudnia 2015 r., zaś skargę o stwierdzenie przewlekłości postępowania wnosi się, zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, w toku postępowania w sprawie, co czyni skargę nieuzasadnioną. Na marginesie Prezes Sądu Apelacyjnego wskazał również, że wniosek skarżącego został rozpoznany bez zbędnej zwłoki w dniu 27 kwietnia 2016 r., natomiast w wyniku wniosku powoda z dnia 9 maja 2016 r. Sąd Apelacyjny następnie – postanowieniem z dnia 16 czerwca 2016 r. – uchylił wspomniane postanowienie z dnia 27 kwietnia 2016 r. na podstawie art. 359 § 1 k.p.c. W ocenie Prezesa nie ulega przy tym wątpliwości, że orzeczenie z dnia 16 czerwca 2016 r. rozstrzygnęło również merytorycznie co zasadności wniosku skarżącego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Regulacje ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843 ze zm.) dotyczą naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym (w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora) bez nieuzasadnionej zwłoki, co wprost nawiązuje do realizacji konstytucyjnego prawa do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, a zatem uzyskania wiążącego

rozstrzygnięcia sprawy przez sąd. Z tytułem ustawy wiąże się wprost przepis art. 1 ust. 1 określający przedmiot ustawy jako uregulowanie zasad i trybu wnoszenia oraz rozpoznawania skargi strony, której prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki zostało naruszone na skutek działania lub bezczynności sądu, z czym z kolei koresponduje treść art. 2 ust. 1 ustawy, w myśl którego strona może wnieść skargę na naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Pod używanym przez ten przepis sformułowaniem "rozstrzygnięcie sprawy" należy przy tym rozumieć prawomocne jej zakończenie, nie tylko z uwagi na przedmiot ustawy, ale także biorąc pod uwagę okoliczności podlegające ocenie z punktu widzenia naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, którymi w myśl art. 2 ust. 2 ustawy są w szczególności terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty. Celem wprowadzenia przepisu o takiej treści było zdefiniowanie pojęcia rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, ze wskazaniem kryteriów oceny tego stanu w konkretnej sprawie, przy czym same kryteria wzorowano na stanowisku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który rozpoznając skargi na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r., podpisanej przez Polskę w dniu 26 listopada 1991 r. i ratyfikowanej w dniu 19 listopada 1992 r. (Dz. U. Nr 85, poz. 427), bierze pod uwagę czas trwania postępowania od jego rozpoczęcia do prawomocnego zakończenia (tak: Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 24 września 2014 r., III SPP 205/14, LEX nr 1522080).

Wobec powyższego nie ulega wątpliwości, że przedmiotem postępowania wywołanego skargą na przewlekłość jest badanie podniesionego przez składającego skargę zarzutu, iż doszło do naruszenia przysługującego mu prawa do sądu przez przewlekłe prowadzenie postępowania w sprawie od chwili jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia. Posługując się w ustawie pojęciem: "bez nieuzasadnionej zwłoki", używanym w art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i uznając go za odpowiednik sformułowania: "w

rozsądnym terminie", używanego przez art. 6 ust. 1 Konwencji oraz odnosząc go do "wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty", ustawodawca dał wyraz stanowisku, że w tak określonym terminie strona ma prawo do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia jej sprawy.

Z powyższym związana jest regulacja zawarta w art. 5 ust. 1 wspomnianej ustawy, zgodnie z którym skargę wnosi się w toku postępowania w sprawie. Wniesienie skargi powinno zatem nastąpić w toku postępowania, po zaistnieniu stanu, który w ocenie skarżącego uzasadnia podniesione w niej zarzuty, nie później jednak niż do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Postępowanie w sprawie trwa bowiem (jest w toku) dopóty, dopóki nie dojdzie do wydania w sprawie prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2013 r., III SPZP 1/13, OSNP 2013 nr 23-24, poz. 292).

Uzyskanie przez orzeczenie rozstrzygające istotę sprawy przymiotu prawomocności oznacza zakończenie sprawy poddanej pod osąd (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, OSNC 2001 nr 2, poz. 22). Zgodnie z art. 363 § 1 k.p.c., orzeczenie sądu staje się prawomocne, jeżeli nie przysługuje co do niego środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia, czyli najpóźniej z dniem wydania wyroku przez sąd drugiej instancji. Sprawa, od wyroku zapadłego w której strona może wnieść skargę kasacyjną, jest już więc prawomocnie zakończona, a Sąd Najwyższy nie rozstrzyga jej jako kolejna (trzecia) instancja, lecz tylko kontroluje jej legalność w określonym zakresie (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, OSNC 2008 nr 11, poz. 122). Przepis art. 45 ust. 1 Konstytucji RP zapewniający każdemu prawo dostępu do sądu, gwarancji tej nie łączy z postępowaniem kasacyjnym, "prawo do kasacji" nie ma bowiem charakteru prawa wynikającego z uregulowań Konstytucji RP, na co wielokrotnie zwracał uwagę Trybunał Konstytucyjny (por. np. wyrok z dnia 10 lipca 2000 r., SK 12/99, OTK ZU 2000 nr 5, poz. 143 oraz wyrok z dnia 6 października 2004 r., SK 23/02, OTK-A ZU 2004 nr 9, poz. 89).

Bez wątplenia rozpoznanie wniosku o wstrzymanie wykonania prawomocnych wyroków jest czynnością podejmowaną już po prawomocnym

zakończeniu postępowania w sprawie, zaś skarga na przewlekłość w jego wykonaniu jest ze swej natury wnoszona dopiero po prawomocnym rozstrzygnięciu sprawy co do jej istoty. Powyżej już wskazano natomiast, że przedmiotem postępowania wywołanego skargą na przewlekłość jest badanie podniesionego przez składającego skargę zarzutu, iż doszło do naruszenia przysługującego mu prawa do sądu przez przewlekłe prowadzenie postępowania w sprawie od chwili jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia. Z tego wynika, że skarga na przewlekłość postępowania wniesiona po uprawomocnieniu się wyroku sądu drugiej instancji jest niedopuszczalna, co dotyczy oczywiście także skargi, której przedmiotem jest zwłoka w rozpoznaniu wniosku o wstrzymanie wykonania prawomocnych wyroków sądów rozpoznających sprawę, ponieważ jest to czynność wykonywana już po rozstrzygnięciu sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2009 r., III SPP 3/09, OSNP 2010 nr 17-18, poz. 225, z dnia 5 sierpnia 2011 r., III SPP 18/11, LEX nr 1101333 oraz z dnia 24 września 2014 r., III SPP 205/14, LEX nr 1522080).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwraca się jednak uwagę, że nie oznacza to, iż strona nie ma żadnego instrumentu w dochodzeniu prawa do sporządzenia i doręczenia jej bez zwłoki uzasadnienia prawomocnego wyroku w terminie. Ma ona bowiem zawsze możliwość złożenia skargi administracyjnej, która została przewidziana w art. 37 ustawy z 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Skarga niespełniająca warunków określonych w ustawie z dnia 17 czerwca 2004 r. podlega odrzuceniu wobec jej niedopuszczalności (art. 370 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 zdanie pierwsze k.p.c. oraz w związku z art. 5 ust. 1 i art. 8 ust. 2 powołanej ustawy).

W świetle ustaleń dokonanych w sprawie oraz na podstawie powołanych przepisów, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

r.g.